

dr. Szájer József részére

képviselő
Európai Parlament

Tisztelt Képviselő Úr!

Engedje meg, hogy köszönetünket fejezzük ki, amiért blogbejegyzésében kiállt a magyar leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) közösség gyülekezési jogának biztosítása mellett. Külön örömmel tölt el bennünket, hogy a jelenlegi kormánypártok politikusai között is van olyan, aki nyíltan ki mer állni e gyakran támadott kisebbségi csoport alapvető emberi jogaiért.

Blogbejegyzésében ugyanakkor az azonos neműek házassága kapcsán is fontos megállapításokat tesz. Való igaz, hogy a strasbourg-i Emberi Jogok Európai Bírósága tavalyi határozatában¹ leszögezte: tekintettel az Egyezmény részes országaiban tapasztalható konszenzus hiányára, a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a jelen helyzetben még nem írható elő valamennyi európai állam számára az azonos neműek házasságának lehetővé tétele. A Bíróság azonban azt is megállapította, hogy „mesterséges lenne fenntartani azt az álláspontot, hogy a heteroszexuális párokkal ellentétben az Egyezmény 8. cikkében foglalt „családi élet” fogalma nem foglalja magában az azonos neműek közötti párkapcsolatokat. Ezért a kérelmezők kapcsolata, stabil de facto párkapcsolatban élő azonos nemű párként, a családi élet fogalma alá tartozik, ugyanúgy ahogyan az azonos helyzetben lévő különnemű párok esetén tartozna.”

A Magyarország Alkotmányának szabályozási elveiről szóló H/2057. számú, jelenleg bizonytalan státuszú országgyűlési határozati javaslat ellentmond ennek az alapelvnek. A javaslat szerint „Az Alkotmány (...) kiemelt védelemben részesíti a házasságot, mint a férfi és a nő legalapvetőbb és legtermészetesebb közösségét és az ezen alapuló családot.” A javaslat tehát alkotmányos szintre emelné az azonos neműek közötti házasság tilalmát, és szemben az Alkotmány hatályos szövegével, csak a házasságon alapuló családot részesítené védelemben. Ezzel nem csak az azonos nemű párok (és gyermekeik) alkotta családok, de a különnemű párok élettársi kapcsolatán alapuló vagy az egyedülálló szülők és gyermekeik alkotta családok is alkotmányos védelem nélkül maradnának, holott az Európai Emberi Jogi Egyezmény valamennyi családi kapcsolatot (függetlenül a felek nemétől és az együttélés jogi formájától) védeni rendeli.

¹ Schalk és Kopf kontra Ausztria (30141/04) (2010)

A házasság fogalma kapcsán a férfi és nő kapcsolatára történő utalás – tekintettel az Alkotmánybíróság korábbi határozataira – teljesen felesleges, semmilyen más célt nem szolgál, mint hogy e szimbolikus gesztus révén kőbe vesse a leszbikus és meleg párok jogfosztottságát, másodrendű állampolgárként történő kezelését. Az államok valóban rendelkeznek mérlegelési jogkörrel az azonos neműek közötti párkapcsolatok elismerésének mikéntje terén, de a diszkrimináció Alkotmányba emelése rendkívül rossz üzenetet fogalmaz meg. Nem véletlen, hogy az Európa Tanács emberi jogi biztosa is felszólalt az alkotmányok ilyen módosítása ellen: „Az Európa Tanács néhány tagállamának legújabb gyakorlata és javaslatai, amely alapján a hazai alkotmányuk az azonos neműek közötti házasság tilalmát tartalmazó rendelkezéssel egészülne ki a Biztos véleménye szerint diszkriminatív.”² Az azonos neműek közötti házasság alkotmányos tilalmát egyetlen nyugat-európai állam alkotmánya sem tartalmazza, ez csak az LMBT emberek jogainak biztosítása területén komoly lemaradásokkal bíró egyes kelet-európai országokban jellemző.

Írásában helyesen mutat rá, hogy „az egyes országok pedig aszerint engedélyezik vagy nem az intézményt [az azonos neműek házasságát], hogy a helyi civil mozgalmak mennyire tudják ezt a szélesebb közvéleménnyel elfogadtatni.” A magyar közvéleményben az elmúlt években jelentős átalakulás ment ezen a téren végbe: míg 2005-ben csak a népességi 35%-a támogatta a bejegyzett élettársi kapcsolat intézményét,³ annak hatálybalépése után 2009-ben már 58%.⁴ Bár a házasság elfogadottsága ettől jelenleg még jelentősen elmarad, az elkövetkező években ezen a területen is jelentős elmozdulás várható. Ezért is érezzük különösen problémásnak, hogy az új Alkotmány évtizedekre előre eldöntené ezt a kérdést, ahelyett hogy lehetővé tennék a politikai döntéshozók számára, hogy rugalmasan reagáljanak a közvélemény alakulására.

Bizakodással tölt el bennünket, hogy a 2011. február 10-én tartott sajtótájékoztatón az Európai Alapjogi Charta Alkotmányba történő beemelésére tettek javaslatot. Felhívnánk a figyelmet rá, hogy szemben a korábbi emberi jogi egyezményekkel a Charta már nem férfira és nőre hivatkozva biztosítja a házasságkötés lehetőségét (9. cikk), ugyanakkor a

² Contribution of the Commissioner for Human Rights to the work of the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ) [CommDH(2009)19]

³ Dencső Blanka – Sik Endre: „Adalékok az előítéletesség mértékének és okainak megismeréséhez a mai Magyarországon”. *Educatio* 2007/1. 50-66.
<http://www.hier.iif.hu/hu/letoltes.php?fid=tartalomsor/413>

⁴ „A szólás szabadsága: mit mondana, ha kiderülne, hogy meleg?”, MTV, 2009. szeptember 6.
http://premier.mtv.hu/Hirek/2009/09/07/08/A_szolas_szabadsaga_mit_mondana_ha_kiderulne_hogy.aspx

hátrányos megkülönböztetés tilalma kapcsán – szemben a hatályos magyar Alkotmánnyal – külön is nevesíti a szexuális irányultság szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát (21. cikk).

Bár az Emberi Jogok Európai Bírósága és a magyar Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a szexuális irányultság szerinti különbségtéves az Egyezmény és az Alkotmány által tiltott egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés, fontos pozitív üzenetet fogalmazna meg, ha az új magyar Alkotmány tekintettel az európai jogfejlődésre a Charta szövegét átvéve nevesítené a szexuális irányultság szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmát.

Mindezek alapján kérjük, hogy az új alkotmány tervezetének megalkotására létrehozott szövegező bizottság vezetőjeként biztosítsa, hogy az új Alkotmány szövege:

- ismerje el a családformák sokszínűségét, és nemtől és jogi formától függetlenül biztosítson védelmet valamennyi magyar család számára;
- ne lehetetlenítse el hosszú távon az azonos nemű párok teljes jogegyenlősége megteremtésére vonatkozó küzdelmeket;
- a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezés bővüljön ki a Charta által felsorolt valamennyi védett csoporttal, így kerüljön nevesítésre a szexuális irányultság is.

Amennyiben szervezetünk véleményére részletesebben is kíváncsi, örömmel vennénk, ha álláspontunkat egy személyes találkozó keretében fejthetnénk ki.

Budapest, 2011. február 27.

Munkájához sok sikert kívánva, üdvözlettel:

Hamar Gábor
ügyvivő

Steigler Sándor
ügyvivő